

O‘QUVCHILAR TARBIYASIDA OILA VA MAKTAB HAMKORLIGINING AHAMIYATI

Xayitova Go‘zal Baxtiyorovna

Xolliyeva Tanzila Shomamat qizi

Termiz davlat pedagogika instituti talabalari

Annotatsiya. Mazkur maqolada oila va maktab hamkorligining o‘quvchi tarbiyasidagi ahamiyati ilmiy-pedagogik nuqtayi nazardan yoritilgan. Unda oilaning tarbiyaviy vazifalari, maktabning ma’rifiy-ma’naviy missiyasi hamda ularning o‘zaro hamkorligi asosiy tahlil ob’ekti sifatida ko‘rib chiqilgan.

Kalit so‘zlar: oila, maktab, hamkorlik, o‘quvchi tarbiyasi, pedagogika, ota-ona mas’uliyati, ta’lim sifati, ma’naviy rivojlanish, pedagogik madaniyat, ijtimoiylashuv.

Аннотация. В данной статье с научно-педагогической точки зрения раскрывается значение сотрудничества семьи и школы в воспитании учащихся. Рассматриваются воспитательные функции семьи, просветительская и духовно-нравственная миссия школы, а также их взаимное сотрудничество как основной объект анализа.

Ключевые слова: семья, школа, сотрудничество, воспитание учащихся, педагогика, ответственность родителей, качество образования, духовное развитие, педагогическая культура, социализация.

Abstract. This article highlights the importance of cooperation between family and school in the upbringing of students from a scientific and pedagogical perspective. It examines the educational functions of the family, the educational and moral mission of the school, and their mutual collaboration as the main object of analysis.

Keywords: family, school, cooperation, student upbringing, pedagogy, parental responsibility, quality of education, spiritual development, pedagogical culture, socialization.

Bugungi globallashuv davrida yosh avlodni har tomonlama yetuk, barkamol inson qilib tarbiyalash jamiyat oldida turgan eng muhim vazifalardan biridir. Bu jarayonda ta’lim muassasasi va oilaning o‘zaro hamkorligi alohida o‘rin tutadi. Chunki bola shaxsining shakllanishida dastlabki tarbiya oilada berilsa, uning bilim olishi va ijtimoiylashuvi asosan maktabda amalga oshadi. Oila va maktab hamkorligi samarali yo‘lga qo‘yilgan taqdirdagina o‘quvchining intellektual, ma’naviy va axloqiy rivoji ta’minlanadi. Oila va maktab hamkorligining pedagogik asoslari[9].

Oila – jamiyatning eng kichik bo‘g‘ini bo‘lib, farzand tarbiyasida asosiy mas’uliyatni zimmasiga oladi. Maktab esa ushbu jarayonni ilmiy asoslangan holda davom ettiradi va rivojlantiradi. Pedagogikada bola tarbiyasida oila va maktabning o‘zaro aloqadorligi muhim omil sifatida qaraladi. Ayniqsa, buyuk mutafakkirlarimiz – Abu Nasr Forobiy, Ibn Sino, Alisher Navoiy asarlarida ham oilaviy tarbiya va ta’limning uyg‘unligi haqida qimmatli fikrlar bildirgan[8].

Shuningdek, zamonaviy pedagogik qarashlarda ham bola tarbiyasida oilaning tarbiyaviy vazifalari, maktabning ma’rifiy-ma’naviy missiyasi bir-birini to‘ldirishi lozimligi ta’kidlanadi. Ota-onaning pedagogik madaniyati, o‘qituvchining kasbiy mahorati va ularning hamkorligi bola shaxsining komil bo‘lib yetishishiga zamin yaratadi[7].

Umumta’lim tashkilotining o‘quvchilarning oilalari bilan hamkorligining maqsadlari va shartlari o‘zaro munosabatlarni tashkil etishning muhim tarkibiy qismidir. Ularning yutug‘i ta’lim tashkilotining ota-onalar bilan hamkorlik qilish shakllari va usullariga - ularning birgalikdagi muloqotini va faoliyatini tashkil etish usullariga bog‘liq. Hamkorlikning turli shakllari va usullarini tanlash maktab tomonidan amalga oshiriladi va ushbu bosqichda hal qilinishi kerak bo‘lgan muayyan vazifalarga, ota-onalarning qiziqishlari va intilishlariga, shuningdek, ushbu davrda jamiyatning rivojlanish darajasiga bog‘liq. Guruh va jamoaviy hamkorlikning asosiy shakllari quyidagilardan iborat:

- maktab miqyosida va sinfda ota-onalar yig‘ilishi;
- maktab tadbirlari, konsertlar o‘tkazish;
- ochiq kunlar (ota-onalar kuni); ota-onalar qo‘mitasining tematik konferensiyalarini tashkil etish va ular bilan yaqindan hamkorlik qilish;
- ota-onalarning ijodiy guruhlarini bilan ishlash, savol-javob kuni;
- guruh maslahatlari;
- ota-onalarni maktab ma’muriyati, pedagogik jamoa bilan uchrashish;
- ota-onalar uchun ma’ruzalar;
- seminarlar, treninglar; o‘quv filmlarini ko‘rish va keyingi muhokamalar; ota-onalar maktablari.

Agar boshqa tasnifni ko‘rib chiqsak, umumiy ta’lim muassasasi va oila o‘rtasidagi hamkorlik shakllari an’anaviy va noan’anaviy bo‘linadi.

An’anaviy shakllar - bu barcha umumiy ta’lim muassasalari uchun umumiy bo‘lgan, yillar davomida sinovdan o‘tganlar. Bunga quyidagilar kiradi:

ota-onalar yig'ilishi;
ota-onalar uchun ma'ruzalar;
ota-onalar bilan pedagogik suhbatlar;
oilaviy tashriflar; tadbirlarni birgalikda tashkil etish;
individual va guruh maslahatlari;
ota-onalar bilan yozishmalar; individual uchrashuvlar va boshqalar.

Hamkorlikning noan'anaviy shakllari oila bilan ishlashning zamonaviy shakllari bo'lib, o'qituvchilarga ota-onalarga bolalarni tarbiyalash va o'qitishda imkon qadar yordam berishga yordam beradi. Har bir ota-ona o'qituvchini bolani har tomonlama rivojlangan shaxs sifatida rivojlantirishga qaratilgan ishida qo'llab-quvvatlashga intiladi[6].

Ammo zamonaviy ota-onalar - bu paydo bo'lgan muammolarni, mavjud vaziyatni tahlil qilishga qodir bo'lgan bilimli odamlar, shuning uchun o'qituvchi oila bilan hamkorlikning yangi shakllaridan foydalanishi kerak. Umumiy ta'lim tashkiloti va oila o'rtasidagi hamkorlikning ko'plab shakllari mavjud. Belgilangan maqsadlarga erishish va yuqori natijalarga erishish uchun o'qituvchi ota-onalar bilan birgalikdagi faoliyatda turli xil hamkorlik shakllarini to'g'ri birlashtira olishi kerak. Har safar o'qituvchilar tarkibi har bir oilaning xususiyatlarini hisobga olgan holda kerakli, samaraliroqlarini tanlashi kerak. Axir hamkorlikning asosiy maqsadi ota-onalar bilan ittifoqdosh bo'lishdir. O'quvchi tarbiyasida hamkorlikning samarali shakllari mavjud.

Sinf yig'ilishlari, pedagogik ma'ruzalar va ochiq darslar va tadbirlar. Bunday shakllar orqali maktab va oila farzandning bilim olishiga, axloqiy tarbiyasiga va mustaqil fikrlash qobiliyatining rivojiga bevosita hissa qo'shadi. Aksincha, hamkorlik sust bo'lgan oilalarda farzandning darsga munosabati pasayadi, intizomsizlik holatlari ko'payadi, ma'naviy bo'shliq yuzaga keladi. Shu bois maktab pedagogik jamoasi va ota-onalar o'rtasida doimiy muloqot hamda hamkorlikni rivojlantirish zarurdir[5].

Yuqoridagilardan kelib chiqqan holda, bizning tahlilimiz maqsadi— oila va maktab hamkorligi o'quvchi shaxsini har tomonlama rivojlantirishning muhim omillaridan biridir. Bola tarbiyasida faqat maktab yoki faqat oila emas, balki ularning uzviy aloqasi asosiy rol o'ynaydi. Shu sababli ota-onalar pedagogik bilim va ko'nikmalarini oshirib borishlari, o'qituvchilar esa ota-onalar bilan muntazam hamkorlik qilishlari lozim. Faqat shundagina yosh avlodni intellektual va ma'naviy jihatdan barkamol etib tarbiyalashga erishish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.

2. Forobiy A.N. Fozil odamlar shahri. – Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot, 1993.
3. Abdullaeva Q., Xolmatova M. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent: “Fan va texnologiya”, 2020.
4. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
5. Saydulloyevich, Y. O., & Abdullaevna, M. M. (2022). Improvement of methodology of use of national ananas in teaching pedagogical sciences in the system of professional education.
6. Saydulloyevich, O. Y. (2022). The educational and moral significance of the spiritual heritage of Imam ghazali. *European Scholar Journal*, 3(6), 153-156.
7. Saydulloyevich, O. Y. (2023). Samples of the Wisdom of Imam Abu Hamid Ghazali Quoted in the Great Works. *World Bulletin of Social Sciences*, 25, 18-21.
8. Saydulloyevich, O. Y., & Erkinova, S. O. (2024). ABU HOMID G ‘AZZOLIY ASARLARIDA “YOLG ‘ON SO ‘ZLASH VA YOLG ‘ON QASAM ICHISH” YOMON ILLAT EKANLIGI HAQIDAGI QARASHLARI. *O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 3(35), 505-510.
9. Saydulloyevich, O. Y. (2024). TALABALARNI MANAVIY-AXLOQIY TARBIYALASHDA ABU HOMID G'AZZOLIY ASARLARIDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI. *O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 3(35), 511-516.